La diffusion des contenus d'Euskaltzaindia au moyen des TIC

Bayonne 11/06/2013

L’Académie de la Langue Basque fondée en 1918 est l’institution académique officielle qui se consacre à la défense de la langue basque.

Elle réalise des travaux de recherche en matière de langue basque et en établit les règles grammaticales; elle s’attache également à la promotion et aux droits de la langue basque.

Euskaltzaindia bénéficie d’une reconnaissance officielle, elle est Académie Royale en Espagne (1976), et Etablissement reconnu d’utilité publique en France (1995).

Euskaltzaindia a commencé à utiliser Internet en 2000 avec la création de son service TIC. Depuis lors, l'académie a diffusé peu à peu les contenus au moyen de son site web.

2001

Renseignements sur l'institution, nouvelles, agenda des activités annuelles, liens, la base de données d'onomastique Basque, les normes, le dictionnaire unifié et les premiers ouvrages numérisés téléchargeables.

2001-

La base de données d'onomastique Basque

Euskal Onomastikaren Datutegia (EODA)

Prénoms

Noms

Toponymes

Exonymes

2001

EODA

Exemple de recherche dans la base de données d'un prénom: *Jakue*

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Sexua
JAKUE	Santiago	Jacques	Gizonezkoa

Jakob-en aldaera da. Anitz erabili da Euskal Herri osoan, baina tamalez garai batetik aurrera Hegoaldean gaztelaniazko *Santiago* nagusitu zen, eta euskarazkoa zokoraturik gelditu. *Jakue* izeneko bi apostolu izan ziren, baina ezagunena done *Jakue Nagusia* da, kondairak dioenez Compostelan ehortzirik dagoena. Jaieguna uztailaren 25ean da. Aldaerak: *Jakes*, *Jakob*, *Jakobe*, *Jaime* eta *Sabino Aranak eta Koldo Elizaldek argitaratuko Santu Izendegia*-ko *Jagoba*. Baliokideak: *Santiago* (gaz.) eta *Jacques* (fr.).

2001

Les normes

Exemple de norme:

l'orthographe des mots composés

Beraz, hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

1. Bereiz idatziko dira:

— aposizioak (*Bidasoa ibaia*),

— *egin*, *eman*, *hartu* eta *eragin* aditzekin osatzen diren aditz elkarteak (*lo egin*),

— *etxez etxe* moduko bikoiztapenak,

— *egin berri* modukoak,

— *mahai gainean* gisako posposizioak,

— bigarren osagaia *bila*, *eske* edo *falta* duten elkarteak,

— lehen osagaia *erdal*, *euskal*, *giza* eta *itsas* duten elkarteak, ihartuak ez diren neurrian,

— lehen osagaiaren amaierako >a< galtzen denean (*biologi azterketa*).

2. Marrarekin idatziko dira:

— *gorri-gorria* moduko bikoiztapen indargarriak,

— *apurka-apurka* bezalako bikoiztapenak,

— *seme-alabak*, *zuri-gorri* modukoak,

— *barra-barra*, *plisti-plasta* bezalakoak,

— *Ezkio-Itsaso* moduko leku izen elkartuak (bi hizkuntzatan ematen direnean, ordea, ez: *Lizarra / Estella*).

3. Loturik idatziko dira:

— *jarleku* moduko elkarteak,

— *aldagaitz* bezalako izaera elkarteak,

— *odolustu* moduko izen-elkarte arruntak,

— bigarren osagaia *-gin*, *-gile*, *-zain*, *-zale*, *-dun*, *-gabe* edota *-gintza*, *-za(i)ntza* duten elkarteak,

2001-
Le dictionnaire unifié
Hiztegi Batua

madarikatzaile izond. eta iz. *g.er.*

madarikazio

madariondo iz. *Pyrus communis*

madonna

madrepora iz. *Acropora sp.*

madrildar (herritarra)

madura iz. *Batez ere Bizk.* 'padura'

maeztuar (herritarra)

mafia iz.

mafioso iz. eta izond.

Le dictionnaire unifié se compose actuellement de 36.843 entrées

2001-
Les ouvrages numérisés téléchargeables

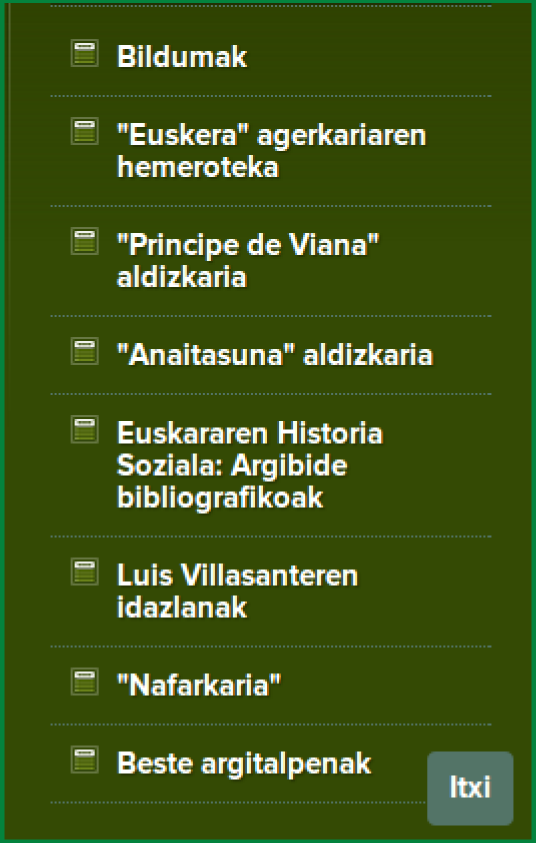

- Plus de 100 livres
- Les archives de l'organe officiel de l'académie (de 1920 à aujourd'hui)
- Archives de plusieurs revues

- Recherche plein texte

En 2002, a été mis à disposition pour consultation le Corpus du Lexique du XXe siècle

4.655.300 mots texte

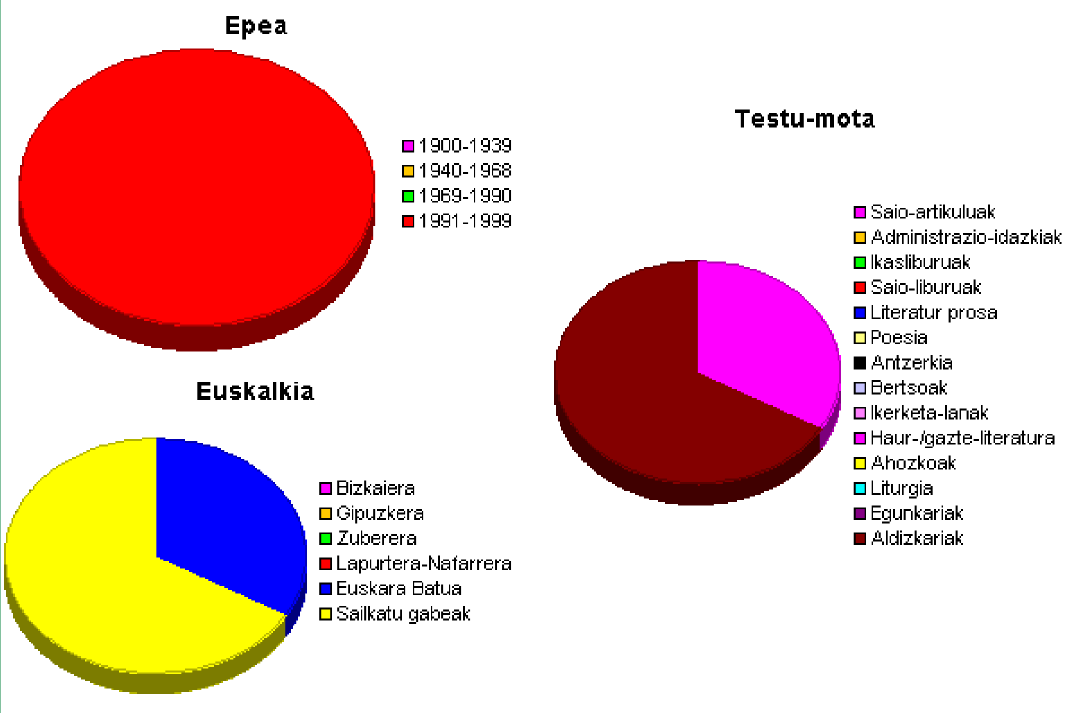

Exemple de données d'utilisation d'un mot suivant types de texte, dialectes et périodes

www.euskaltzaindia.net

Corpus du Lexique du XXe siècle

Lema(k): sareta

Atzera

1. 1991-1999 Sailkatu gabeak Aldizkariak Herr 1999 00004
Bai, XARETAk bere bazter ohargarriekin izanen du oraino maitale amorratu asko.

2. 1991-1999 Sailkatu gabeak Aldizkariak Herr 1999 00004
XARETA bizi da.

3. 1991-1999 Sailkatu gabeak Aldizkariak Herr 1999 00004
XARETA gure eskualde maiteak bere muga harri, ohargarriekin du bere nortasuna finkatzen.

4. 1991-1999 Euskara Batua Haur-/gazte-literatura I. Mendiguren 0050
Ate arrunt baten forma dute (orri bakar bateko atearena, ez bikoa), baina beheko erdiak sareta izaten du, eskuentzat helduleku paregabea.

5. 1991-1999 Euskara Batua Haur-/gazte-literatura I. Mendiguren 0050
Bi oin eta erdi luzatuz (orain demagun kontraleihoa zabal-zabalik zegoela) lapur batek sendo heldu ahal izango zion saretari.

6. 1991-1999 Sailkatu gabeak Aldizkariak Ttipi-ttapa 1999 00006
Saretan, berriz, bi kendu zituzten, postutik kanpo ehizian aritzeagatik. Ehiztariak nahiko haserre dira, egun gehienetan usategietan agertzen direlako eta franko gaizki portatu direlako.

Aurkituak: 6 testu

Exemple de concordance d'un mot

Depuis 2007 le site web a été enrichi considérablement. Actuellement les contenus sont très divers:

Plazaberri

Yucatango Unibertsitate Autonomoko ordezkariak Euskaltzaindian

Bilbora egiten ari den bisita baliatuz, Euskaltzaindiaren egoitzan izan da gaur, maiatzaren 17an, Yucatango (Mexiko) Unibertsitate Autonomoko ordezkaritza bat. Hala, Juan de Dios Pérez Unibertsitate horretako Plangintza eta Garapenerako...

Davanten "Antoine d'Abbadie, Abbadiaz" liburua Maulen aurkeztuko da larunbatean

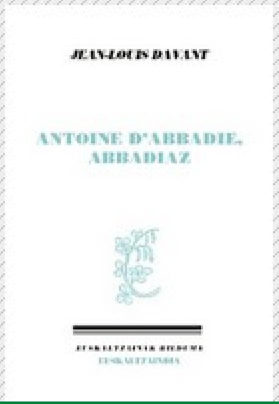

Datorren larunbatean, maiatzaren 18an, Jean-Louis Davanten Antoine d'Abbadie, Abbadiaz liburua aurkeztuko da, goizeko 10:30ean, Mauleko Herriko Etxean. Aurkezpena d'Abbadie euskalari eta euskal kulturaren mezenas zenari eskainiko zaion omenaldiaren...

Le blog intitulé Plazaberri

Le Dictionnaire Général Basque

lemme

Tradition lexicographique

zahi (V, G, AN, L, BN, Ae, S, R; Ht *VocGr* 425, Arch *VocGr*, *VocBN*, Gèze, Dv, H; *zai* Lcc, Lar, Añ, Izt 50r, Dv, H, Zam *Voc*), ***zagi*** (L, B, Sal; *VocB*), ***sahi*** (V-gip; SP; *sai* Mic 9r, Dv (G)), ***sei*** (V-arr). Ref.: Bon-Ond 151; A (*zai, zagi*); Lh (*zagi*); Lrq; Arin *AEF* 1960, 69; Satr *VocP*; Iz *Ulz*, *Als* 84, *R* 295; Etxba *Eib*(*saixa*); *CEEN* 1970, 349; Ibarra *Dima* (*seye*); Elexp *Berg*; Izeta *BHizt2* (*zagi*).

Sens

1. Salvado. "Soma y salvado, *saia*" Mic 9r. "Afrecho, salvado" Lar. "Allegadores de la ceniza y derramadores de la harina, *zaietan zur ta iriñetan ero*" Ib. "*Zaietan ziogi, irunetan ero*, mezquino en salvado y pródigo en harina" Izt 50r. "*Ogi arinak zagi aunitz* (B)" A. "*Zaietan urun, urunetan zaikoak gara gu* (V-ger)" Ib. "*Zaiaz uruna egin ezinik*, sin poder conseguir a fuerza de regalitos [...] (V-ple)" A *EY*III 334. "El salvado mayor" Iz *Ulz*. Cf. *Zai-Zaku*, apodo en Urruz *Urz* 61. *Gure zaiok iriñ eske*. RIs 46. *Zaietan zur eta iriñetan ero*. Ib. 19. *Florea, irina, hoberena, gaztetasuna, eramaiten du etsai gaixtoak, eta gero nahi duzu kontenta dadin Jainkoa zahiaz eta zahartzeko hondarraz*. Ax 182 (V 123). *Ez horak zahia jan, ez oilloer ützi*. Bela 22 (tbn., con alguna variación, en Saug 25 y O Pr 248). *Hobe da zahi hutsa ezi ez aho hutsa*. O Pr 246. *Lastasakuba baininzan ala, / kendu jeuste zaiak*. Acto 295. *Zai apur bat galdu ez dedin bildurrez, ta urun ederra galduarren ardurarik ez*. Mg *CO* 20. *Eioten da, eralgi, alderatu zaia*. Añ *LoraS* 55. *Irten zaite bada errota orretatik, bestela, zai, ta iriñ usuraz kargaturik ondatuko zera su eta garren lize izugarrian*. AA II 190. *Ogijari karia, zaija edo beste gauzarik ezarten deutsenak*. Astar II 165. *Bein nagusiena egin ezkero, eta esan daroagun legez, lanari zaia kendu ezkero, erraz izaten da zerbait geiago aziten*. Zav *Fab* RIEV 1907, 91. *Irina behar eta pagatzen du zahiz*. AstLas 74.

Exemples extraits du corpus

Exemple d'entrée

Euskal Gramatika Lehen Urratsak (EGLU)

Grammaire descriptive de la langue basque.
8 volumes téléchargeables

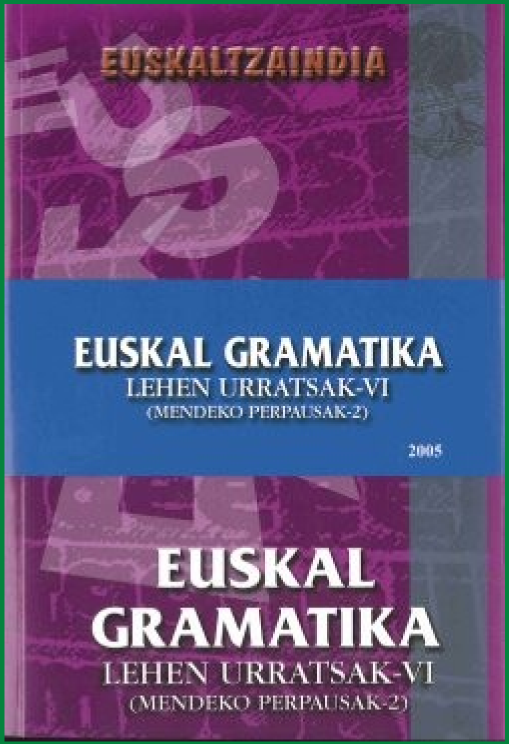

L' Observatoire du Lexique

Corpus de textes publiés depuis 2000
aux moyens de communication

26.565.924 millions de mots texte

Corpus étiquetté TEI et linguistiquement annoté

L' Observatoire du Lexique

Exemple de concordance d'un mot

Le Atlas des parlers populaires de la langue basque

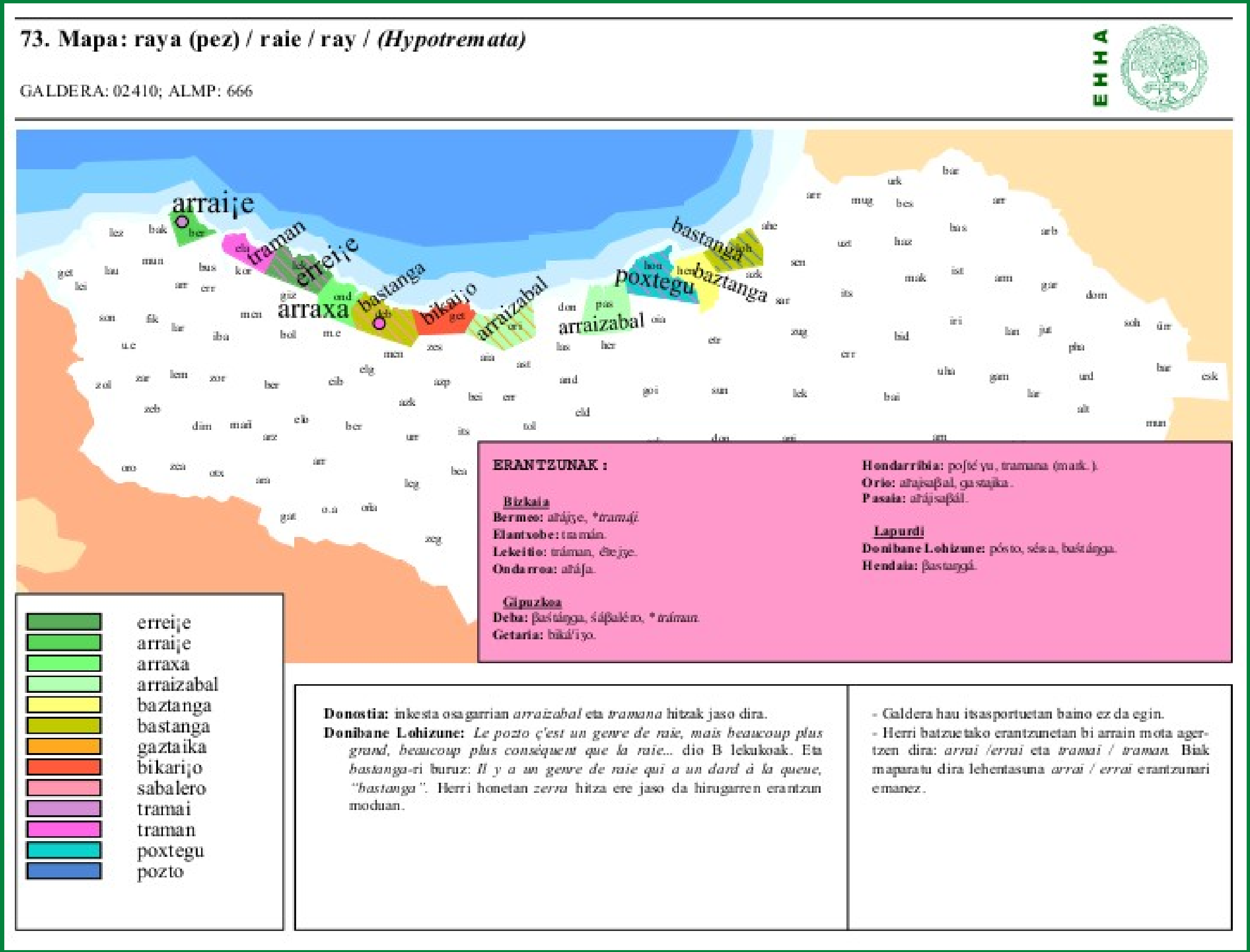

Exemple de charte téléchargeble.
> 700 cartes

www.euskaltzaindia.net

Le Dictionnaire des termes de littérature

Exemple d'article

SINEKDOKE

(grek. *synekdokhe*, ondokoaz ordezkatzea)

Tropoa da, metafora eta metonimia bezala. Aldamenekotasun erlazioan oinarri tua, metonimia bezala, baina azken hori kausa, espazio, denbora erlazioetan oinarri tua den gisa berean, sinekdokea osoaren eta partearen arteko erlazioan oinarritzen da, hots, osatze kuantitatiboan. Dena dela, sinekdokea erretorikako eta semantikako ikaslan askotan metonimiaren partetzat hartzen da.

Sinekdoke mota batzuk bereizi ohi dira:

Parte bat aipatzen delarik osoa izendatu ordez, edo bestela osoa partearen ordez;

- Hitz abstraktua hitz konkretuaren ordez;
- Esanahi orokorragoko hitz bat mugatuagoko baten ordez;
- Gaia (ekaia) objektuaren ordez;
- Singularra pluralaren ordez;
- Zenbatzaile zehaztu bat zehaztugabe baten ordez;
- Espeziea generoaren ordez edo alderantziz.

Esate baterako, G. Arestiren "Hire ahizpei esaien" poema honetan bi sinekdo ke mota ikus daitezke:

> "Hire ahizpei esaien hik, tikia , zergatik etxean ez dagoen *ogirik* , esaie n ogia erosten dela, bainan ez *apirilik* , edo hire aitaren honra. "

Esan nahi baita: ogia = mantenua; apirila = gaztetasuna. Hau da, partea osoa ren ordez eta espeziea generoaren ordez ageri dira.

Lauaxetaren beste testu honetan, gaia (ekaia) izendatzen da objektuaren ordez:

> " *Zidar* eta *urrez* zamaturik Lau zaldun datorz
> Españatik." ("Etxeko alabea" *Arrats beran*)

B. Gandiagaren honetan, singularra pluralaren ordez dago, bai eta espeziea generoaren ordez:

> "Euskaldunak dirurik
> egiten du bain a euskerarik ez. "

E. Garibaik jaso zuen esaera zahar honetan " *Mila* urte igarota, / ura bere bide an" zenbatzaile zehaztu bat agertzen da zehaztugabeko baten ordez. *Mila* enfati koak *anitz* esan nahi du. *Mila* zenbatzaile enfatikoaz gainera badira beste batzuk ere: *bi, bost, biga-bostetan, zazpi, hamaika* , *ehun* ... Hala, "Bi gogoeta" izenburu pean J. Etxeparek zortzi glosa sakon idatzi zituen. " *Bortzetan* elki deitadazüt has perenak" dio Etxahun-Iruriren "Agur Zuberoa" kantuak. "Bereak eta *bost* entzun", " *Zazpi* ahalak egin", edo " *Hamaika(txo)* ikusteko jaioak gara!" diote herri adierazpi deek.

Etc, etc à:

www.euskaltzaindia.net